

IMDRO

IRANIAN MINES AND MINING INDUSTRIES DEVELOPMENT
AND RENOVATION ORGANIZATION

سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

معدن و توسعه

مروری بر کارنامه امیدرودر دولت یازدهم

۱۳۹۵-۱۳۹۲

مرداد ماه ۱۳۹۶

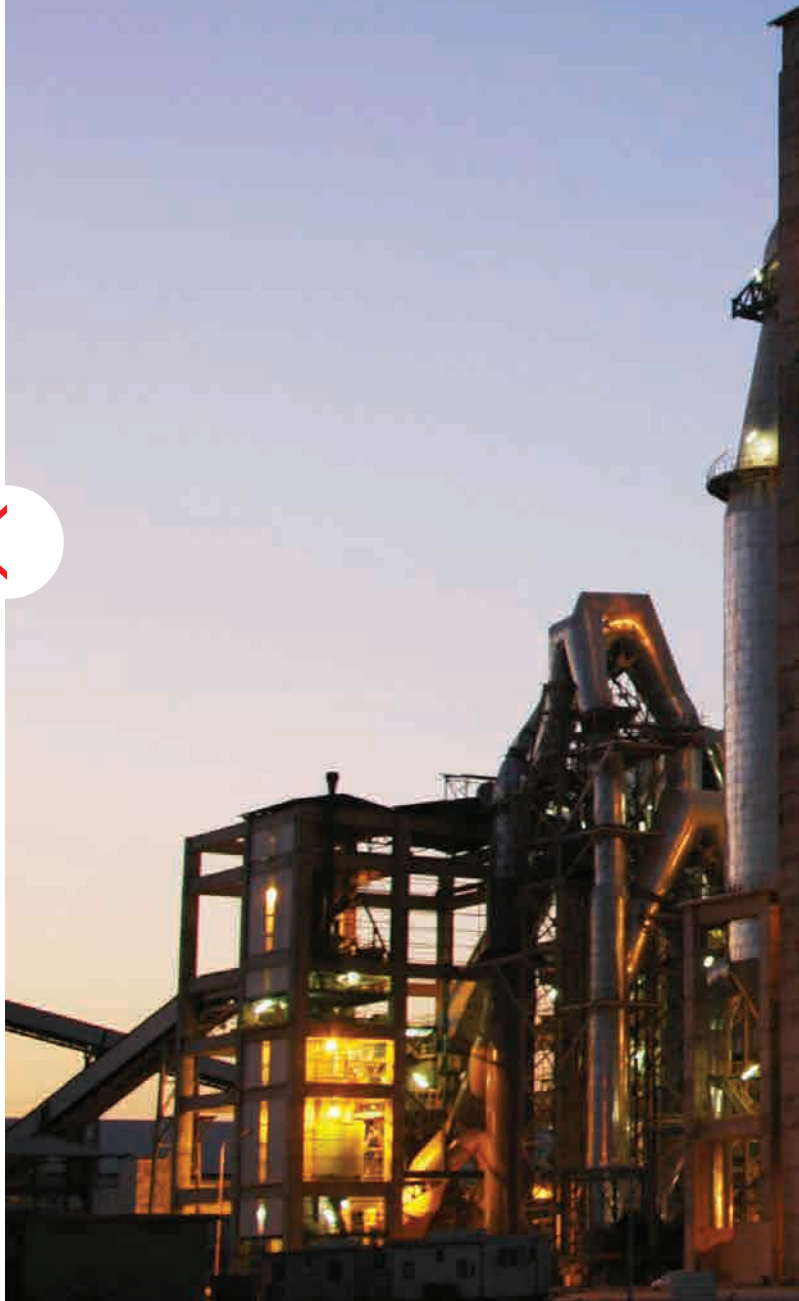

سال ۱۳۹۶

اقتصاد مقاومتی - تولید و اشتغال

با اقتصاد مقاومتی می توان به جنگ بیکاری و رکود رفت گرانی را مهار کرد،
در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد
و فرصت های بسیاری برای کشور ایجاد و از آنها استفاده کرد.

◀ مقام معظم رهبری: «معدن» جایگزین مناسب برای «نفت» است	۴
◀ آیت اله هاشمی رفسنجانی: کلکسیونتی از «معادن» داریم	۵
◀ رئیس جمهور: خبرهای خوش اکتشافی را به زودی اعلام می کنیم	۵
◀ رئیس هیات عامل ایمیدرو: ظرفیت های بخش «معدن» در ایران	۶
◀ عملکرد بخش معدن و صنایع معدنی در یک نگاه	۱۱
◀ مزیت های کلان معدن و صنایع معدنی در ایران	۱۸
◀ نقش سازمان های توسعه ای در اقتصاد ایران	۲۲
◀ عملکرد ایمیدرو	۳۴
◀ ایمیدرو؛ توانمندساز بخش معدن و صنایع معدنی ایران	۳۲

گزیده‌ای از بیانات مقام معظم رهبری در خصوص معدن

«معدن» جایگزین مناسب برای «نفت» است

سنگ‌های فوق‌العاده با ارزشی وجود دارد. [اینکه] ما این سنگ را همین‌طور یک دفعه‌ای بکنیم، بفرستیم ایتالیا که آنها بعد تبدیل کنند و ارزش افزوده‌اش را چند ده برابر ببرند، احیاناً گاهی برای خود ما هم آنها را بفرستند و صادر کنند داخل کشور ما، آدم خیلی زورش می‌آید که یک چنین چیزی بشود.

■ به نظر من در قضیه‌ی معدن هم مسئله بخش خصوصی مهم است. استان‌ها هم آن‌طور که به من گزارش شد، استاندارها و افرادی از این قبیل اظهار می‌کنند که می‌توانند بخش خصوصی را وارد کنند در قضیه معدن و در بعضی جاهای دیگر.

■ رشد ۱۵ برابری تولید فولاد در کشور نسبت به قبل از انقلاب از دستاوردهای نظام جمهوری اسلامی است.

■ بازار نفت که با یک اشاره قدرت‌ها و در پی آن اقدامات عناصر خبیث منطقه، از صد دلار به چهل دلار می‌رسد به هیچ‌وجه قابل اطمینان نیست و باید به فکر جایگزین مناسب باشیم که بهترین جایگزین، بخش معدن است. باید در معدن از ظرفیت بخش خصوصی استفاده و از خام‌فروشی نیز جلوگیری کرد.

■ ما حداکثر ۱۵ درصد از ظرفیت معدنی کشور را داریم استحصال می‌کنیم. ما معدن را باید جایگزین نفت کنیم؛ یعنی واقعا بایستی ما بتوانیم. همیشه به این فکر می‌کنم که ما باید جایگزینی برای نفت پیدا بکنیم. بنابراین اگر بخواهیم جایگزین پیدا کنیم، یکی از بهترین جایگزین‌ها معادن است.

■ معادن با ارزشی ما داریم. در استان کرمان یا در جنوب خراسان،

تولید فولاد در کشور
نسبت به قبل از انقلاب
از دستاوردهای نظام
جمهوری اسلامی است

دستیابی به فناوری‌های نوین، ارتقای سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، محیطی دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی است.

■ جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی، تعیین اولویت مناطق دارای ظرفیت مواد معدنی و ایجاد زمینه‌های رشد منابع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها، عناصر کمیاب معدنی و تولید مواد پیشرفته از دیگر مواردی است که جمهوری اسلامی ایران در بخش معدن مشخص کرده است.

■ اکنون میدان باز است تا سهم خود را در تولید ناخالص ملی به حد مطلوب برسانیم. جلوی صدور مواد معدنی را نگر فیتیم اما اولویت را به فرآوری دادیم و در این باره باید اذعان کرد که برای شرکت‌های خارجی، فرآوری در ایران بسیار ارزان‌تر از جاهای دیگر است.

معدن از منظر آیت‌الله هاشمی رفسنجانی

کلکسیون از «معادن» داریم

■ مطالعات زیادی در داخل و خارج صورت گرفته و این نکته حاصل شده است که ایران جزو کشورهای معدن دار دنیاست و کلکسیون از معادن را در اختیار دارد که بسیاری از آنها کشف نشده و برخی از آنها بی‌هم که کشف شده فعال نشده‌اند.

■ اصول و سیاست‌های کلی که به امضای رهبری رسیده، محور زندگی ماست و قابل تغییر نیست که از جمله بندهای این اصول،

حسن روحانی:

خبرهای خوش اکتشافی رابه زودی اعلام می‌کنیم

خبرهای خوش اکتشافی را به زودی اعلام می‌کنیم اکتشافات معدنی صورت گرفته ظرف سال‌های گذشته بی‌سابقه بوده است. خبرهای خوش نتایج اکتشاف ۲۵۰ هزار کیلومتر مربعی در کشور را به زودی تقدیم مردم خواهیم کرد.

ظرفیت تولید فولاد در
دولت سازندگی از
۷۰۰ هزار تن به
۷ میلیون تن

ظرفیت‌های بخش «معدن» در ایران

مهدی کرباسیان

معاون وزیر و رئیس هیات عامل ایمیدرو

به آب‌های آزاد، نیروی متخصص و توانمند، بازار مصرف بزرگ ۴۵۰ میلیون نفری در منطقه مینا و رو به رشد، موجب خواهد شد معدن در رشد و توسعه اقتصادی کشور نقش اساسی داشته باشد. اما متأسفانه در کشورمان به بخش معدن به‌رغم اینکه از ذخایر غنی و مزیت‌های منحصر به فردی برخورداریم آن‌طور که باید توجه نشده است. کشورمان در رتبه بندی جهانی پانزدهمین کشور جهان از نظر ذخایر معدنی شناخته شده است البته شخصاً معتمد با توجه به اقداماتی که در بخش اکتشاف طی ۴ سال دولت تدبیر و امید انجام شده و با تکمیل برنامه‌های این حوزه، ایران جزو ۱۰ کشور برتر معدنی دنیا از نظر ذخایر خواهد شد.

سال‌های بسیاری زمان می‌برد تا هر نوع ماده معدنی به وجود آید. حتی برخی مواد معدنی میلیون‌ها سال طول می‌کشد که شکل گیرند. برخورداری از معادنی چون نفت، گاز، سنگ آهن، زغال سنگ و طلا، لطفی است که خدا به مردم یک کشور داده چراکه بسیاری از کشورها از چنین موهبتی بی‌نصیب هستند. تکیه معدن به توانمندی‌های داخلی و همچنین گنجی که در دل زمین است در کنار وجود گاز طبیعی، مزیتی ویژه ایجاد می‌کند که با دسترسی

محسوب می شوند جزو کشورهای پیشرفته هستند چرا که این کشورها با توجه به اینکه درآمدهای بالایی از بخش معدن دارند از عواید آن در اقتصادشان سرمایه گذاری می کنند. به همین جهت بخش معدن و صنایع معدنی جایگاه بالایی در اقتصاد کشورهای معدنی دارد. اما در ایران همان طور که گفتیم سهم بخش معدن در تولید ناخالص داخلی پایین است و در دنیا کشورهای نظیر ما تا ۱۶ درصد در تولید ناخالص داخلی نقش دارد و با توجه به اینکه اکثر معادن مان در مناطق محروم قرار دارند و ۲۱ استان کشور معدنی معادن و ذخیره های مناسب دارند. این عدد در کشورهای معدنی دنیا حدود ۱۶ درصد است. لذا این فاصله نشان می دهد که باید در این زمینه کارهای بسیاری انجام دهیم تا بتوانیم سهم معدن و صنایع معدنی مان را در تولید ناخالص داخلی به جایگاه کشورهای معدنی در دنیا برسانیم. یکی از اقدامات پایه ای برای توجه به بخش معدن، تدوین و اجرای برنامه های اکتشافی است. در برنامه جدید، از سال ۹۳ در سطح کشور ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع اکتشاف صورت گرفته و امیدواریم ذخایر معدنی کشور ۵۰ درصد افزایش پیدا کند. خوشبختانه در سال ۹۵ حدود ۴۰۰ میلیون تن زغال سنگ و سنگ آهن، ۵۰ تن طلا و معادن جدیدی از آنتیموان و کرومیت کشف شده است.

همچنین در راستای اقدامات حمایتی از بخش معدن و سرمایه گذاری در این حوزه، اقداماتی برای افزایش سرمایه صورت گرفت. در سال ۱۳۸۰ سرمایه صندوق بیمه سرمایه گذاری فعالیت های معدنی ۱۰ میلیارد تومان بود در حالی که ایمیدرو در دولت دوازدهم برای حمایت از معادن کشور طی ۲ سال گذشته با حمایت دولت و مجلس سرمایه این صندوق را به ۱۱۰ میلیارد تومان افزایش داد. مقرر شده در سال پیش رو تسهیلات این صندوق و تسهیلات حمایتی دولت که ۳ برابر تسهیلات صندوق است، به معادن کوچک بخش خصوصی اعطا شود. امیدواریم با توسعه معادن کشور میزان اشتغال در کشور افزایش یابد.

با این حال آمارها نشان می دهد با وجود اینکه این بخش از فعالیت های اقتصادی کشور دارای پتانسیل های بالقوه سرمایه گذاری و توسعه بوده و می تواند به موتور محرک اقتصاد کشور تبدیل شود، سهم ارزش افزوده بخش معدن در GDP حدود یک درصد است. این عدد در بخش صنایع معدنی نیز ۵ درصد بیشتر نیست.

سهم پایین بخش معدن در اقتصاد ایران دلایل مختلفی دارد. بخشی از این مساله به نبود توجه کافی و سرمایه گذاری اندک دولت های گذشته به بخش معدن برمی گردد. اما به طور کلی می توان گفت یکی از دلایل اصلی آن سایه سنگین نفت و درآمدهای نفتی بر اقتصاد ایران بوده که باعث شده ذخایر غنی معدنی مان نادیده گرفته شود. وابستگی زیاد اقتصادمان به درآمدهای نفتی موجب شد تا به بخش معدن توجه چندانی نشود. تا اینکه در سال های اخیر در دولت یازدهم توجه ویژه ای به توسعه بخش معدن و صنایع معدنی شده است. البته در دهه ۷۰ در دولت مرحوم آیت الله هاشمی رفسنجانی و تشکیل وزارت معادن و فلزات به معدن توجه شد و در دولت اصلاحات نیز در سال ۱۳۸۰ به مقوله معدن بیش از گذشته پرداخته شد. اما در دولت های بعدی، برنامه های توسعه ای بخش معدن متوقف شد تا اینکه در دولت تدبیر و امید مجدداً به اهمیت بخش معدن و نقش آن در حوزه اقتصاد مقاومتی توجه ویژه ای شده است. توسعه صنایع معدنی به عنوان تکمیل کننده زنجیره ارزش معادن، می تواند در رشد تولید ناخالص داخلی سهم عمده ای ایفا کند. به عنوان نمونه، سهم ارزش افزوده معدن از تولید ناخالص داخلی در آمریکا در سال ۲۰۱۵ از رقم ۷۸ میلیارد دلار به ۶۳۰ میلیارد دلار در بخش فرآوری و صنایع معدنی افزایش یافته که ناشی از سرمایه گذاری در این حوزه است و این عدد در سهم صنایع معدنی به ۲۴۰۰ میلیارد دلار رسیده است. به طوری که ارزش افزوده ۷۸ میلیارد دلار تا ۲۴۰۰ میلیارد دلار در صنایع پایین دستی بالغ بر ۱۰ میلیون نفر اشتغال ایجاد کرده است. یا کشورهایی چون چین، استرالیا، برزیل و کانادا کشورهای معدنی

۵۷

میلیارد تن
ذخایر معدنی شناسایی شده
در کشور

عملکرد بخش معدن و صنایع معدنی در یک نگاه

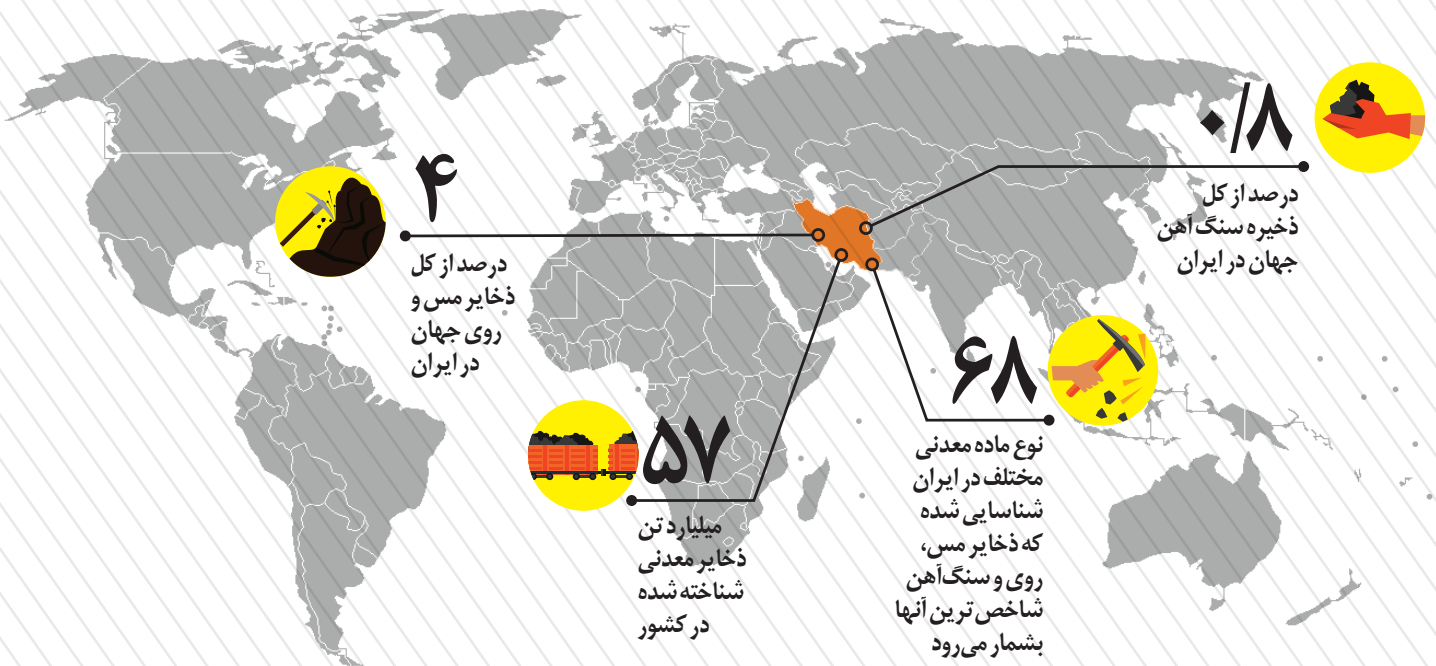
ایران کشوری است با منابع معدنی غنی و مزیت‌های فراوان در بخش صنایع معدنی که امکان رشد و توسعه این بخش از منابع کشور را با سرعت بالا فراهم می‌کند.

تاکنون نزدیک به ۶۸ نوع ماده معدنی مختلف در ایران شناسایی شده که ذخایر مس، روی و سنگ آهن شاخص‌ترین آنها بشمار می‌رود. سهم سرب و روی ایران هشت درصد از کل ذخایر این دو فلز در جهان را تشکیل می‌دهند و سنگ آهن ایران نیز ۰/۸ درصد (هشت دهم درصد) از کل ذخیره این ماده معدنی در دنیاست.

در حال حاضر نزدیک به ۵۷ میلیارد تن ذخایر معدنی شناسایی شده در کشور وجود دارد که این میزان حاصل اکتشاف حدود ۱۰۰ هزار کیلومتر مربع از کل مساحت کشور است که تنها حدود ۷ درصد از پهنه سرزمین ایران را در برمی‌گیرد. این رقم به خوبی نشان‌دهنده ظرفیت بالای اشنکار و پنهان اقتصادی ایران در حوزه معادن را روشن می‌کند. سال گذشته ایالات متحده ۷۲ میلیارد دلار از استخراج مواد معدنی در آمد به دست آورد اما این رقم در چند چرخه و با احتساب ارزش افزوده در صنایع پایین دستی به ۲۱۰۰ میلیارد دلار درآمد بالغ شده است.

عملکرد بخش معدن و صنایع معدنی در یک نگاه

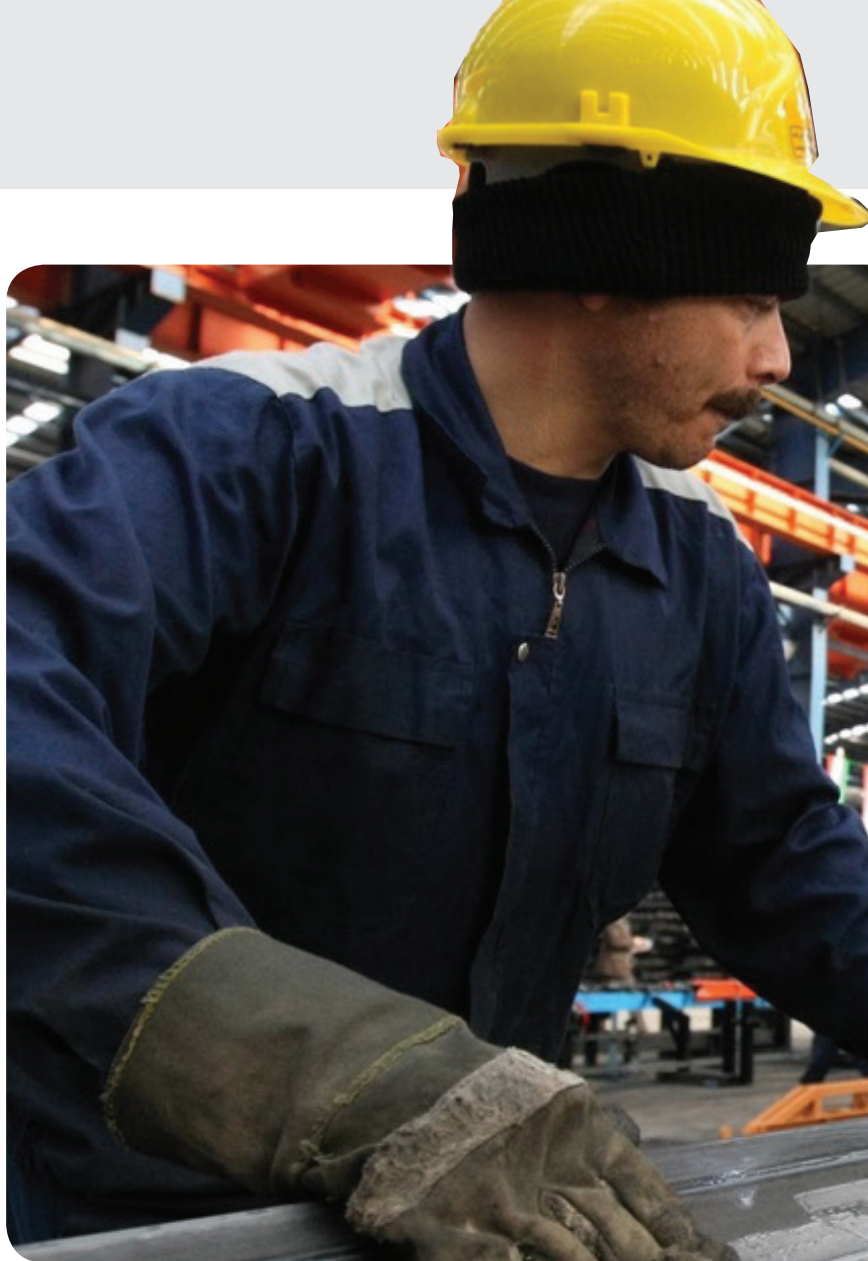

۶۸

نوع
ماده معدنی مختلف در
ایران شناسایی شده

۹۲
هزار نفر
به طور مستقیم
در معادن کشور شاغل هستند

■ معدن با اشتغالزایی بالا

یکی از مزیت‌های حائز اهمیت بخش معدن اشتغالزایی بسیار بالای آن نسبت به سایر صنایع است. با توجه به این که نیروی انسانی در این حوزه در زمینه اکتشاف، بهره‌برداری و استخراج حرف اول را می‌زند، توسعه و رونق معادن می‌تواند کمک قابل توجهی به وضعیت اشتغال در کشور کند. در حال حاضر بیش از ۹۲ هزار نفر به طور مستقیم در معادن کشور شاغل هستند. طبق گزارش سازمان بین‌المللی کار به ازای هر شغل ایجاد شده در بخش معدن ۱۷ شغل در بخش‌های پایین دستی ایجاد می‌شود.

در ایران که سرمایه‌گذاری برای اشتغال جوانان و نیروی کار تحصیل کرده از اهداف راهبردی دولت است، معدن با رشد چشمی خود نقطه آغازی برای تحقق برنامه‌های دولت خواهد بود.

در حالی که بزرگترین مشکل کشور در اکثر استانها بیکاری است، در مناطقی که معادن مشغول به کارند، ضریب بیکاری به صفر میل می‌کند، حتی از استان‌های همجوار هم نیروی کار جذب می‌شود که این از ظرفیت‌های بخش معدن در ایجاد اشتغال برای نیروهای متخصص حکایت دارد.

تصور کنید در استانی مثل سیستان و بلوچستان که دارای ذخایر مناسب معدنی است، چه ظرفیت شگرفی در زمینه اشتغال وجود دارد، اینها ظرفیت بالقوه پهناورترین استان کشور است که نیازمند توجه، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری است تا با نیروی کار جوانان متخصص تلفیق شود و راه را برای رشد اقتصادی کشور فراهم گردد.

■ اهم سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه در بخش اقتصاد

- توسعه پیوندهای اقتصادی و تجاری متقابل و شبکه‌ای کشور بویژه با کشورهای منطقه آسیای جنوب غربی، تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی و انعقاد پیمان‌های پولی دو و چند جانبه با کشورهای طرف تجارت در چارچوب رشد اقتصادی شتابان و پایدار و اشتغالزا - متوسط رشد ۸/۸ درصد در طول برنامه محقق شود.

معدنی و افزایش صادرات محصولات آن با اجرای سیاست‌های کلی صنعت و معدن.

■ مزیت‌های کلان معدن و صنایع معدنی در ایران

- وجود ۵۷ میلیارد تن ذخایر شناخته شده
- دسترسی به انرژی و آب‌های آزاد
- وجود نیروی انسانی ماهر
- وجود بازارهای مصرف در ۱۴ کشور همسایه
- **سهیم در اقتصاد ملی:** سهم ارزش افزوده بخش معدن و صنایع معدنی و صنعت ایران معادل ۳۶ درصد تولید ناخالص داخلی است.
- **اهمیت:** سرمایه‌گذاری در معدن و صنایع معدنی ایران نقطه شروع صنعتی شدن کشور به شمار می‌آید و به دلیل رشد مصرف این
- مزیت‌های بخش معدن کشور
- مزیت‌های منحصر به فرد ایران نظیر وجود منابع غنی نفت و گاز، دستیابی به سواحل دریای آزاد، وجود بازار بکر منطقه‌ای، هم‌جواری با معادن غنی افغانستان و...، جایگاه ویژه‌ای برای سرمایه‌گذاری در بخش معدن فراهم ساخته است.

بندهای ۱۰، ۱۱ و ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.

- گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی.
- جذب سرمایه ایرانیان خارج از کشور و سرمایه‌گذاران خارجی با ایجاد انگیزه و مشوق‌های لازم.
- تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن.
- حمایت از تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف (نه مالکیت).
- اولویت بخش ریلی در توسعه حمل و نقل و ایجاد مزیت رقابتی برای آن.
- توسعه حمل و نقل ریلی باری با اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری و اتصال شبکه به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور و شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی بویژه کریدور شمال- جنوب با هدف توسعه صادرات و ترانزیت بار.
- افزایش نرخ رشد ارزش افزوده بخش‌های صنعت، معدن و صنایع

سهیم ارزش افزوده بخش معدن و صنایع معدنی و صنعت ایران معادل ۳۶ درصد تولید ناخالص داخلی است

رتبه تولید ایران
در حال حاضر

رتبه
۱۳

فولاد

رتبه
۷

سیمان

رتبه
۱۰

سنگ آهن

رتبه
۱۳

مس

رتبه
۲

سنگ‌های تزئینی

رتبه
۱۴

روی

توجه به پتانسیل‌های کشور وجود دارد. مشخصات کلی بخش معدن

و صنایع معدنی ایران به شرح زیر است:

- ۱۰ درصد جمعیت دنیا و ۷٪ ذخایر دنیا
- ارزش بیش از ۷۰۰ میلیارد دلار
- ۳۶/۵ درصد ارزش بورس ایران
- مزیت انرژی کشور
- صادرات ۷،۵۷ میلیارد دلار - ۴۱٪ غیر نفتی
- تعداد معادن فعال ۵۲۰۰ معدن
- ۶۲۰ هزار اشتغال
- ۶۸ نوع ماده معدنی

• پانزدهمین کشور غنی معدنی دارای ۴۰ میلیارد تن قطعی و ۵۷ میلیارد احتمالی

رتبه‌های جهانی ایران در تولید محصولات صنایع معدنی

رتبه جهانی ایران در حوزه‌های مختلف صنایع معدنی مشتمل بر فولاد ۱۳، سیمان ۷، سنگ آهن ۱۰، مس ۱۳، آلومینیوم ۱۹، سنگ‌های تزئینی ۲، منگنز ۱۵ و روی رتبه ۱۴ است.

برخورداری ایران از ذخایر استراتژیک معدنی

در حالی که ذخایر معدنی دنیا در یک دوره زمانی به پایان می‌رسد، اما ذخایر استراتژیک معدنی ایران همچون لیتیم، تیتانیم، فسفات، بوکسیت، کبالت، نیکل، منگنز، مس، نقره، روی، سنگ آهن، طلا و عناصر خاکی بکر و دست نخورده است و به همین دلیل، دنیا برای رفع نیازهای خود، به سمت ایران گرایش پیدا می‌کند.

پتانسیل‌ها و چالش‌های توسعه معدن و صنایع معدنی در کشور

وضعیت حال حاضر حوزه معدن و صنایع معدنی ایران

کشور ایران به عنوان یک کشور دارای ذخایر معدنی در دنیا شناخته شده است. کاهش عمر ذخایر مواد معدنی دنیا و وجود ذخایر با ارزش معدنی در ایران، موقعیت کشور در آینده را بعنوان یک بازیگر مهم در حوزه معدن و صنایع معدنی منطقه تثبیت می‌کند. در حال حاضر، در دنیا دارای رتبه ۱۳ فولاد، ۷ سیمان، ۱۰ سنگ آهن، ۱۳ مس، ۲۴ آلومینیوم، ۲ سنگ‌های تزئینی هستیم. اما امکان ارتقای این رتبه‌ها با

مزیت‌های رقابتی ایران در بخش معدن و صنایع معدنی

بر خور داری از یک درصد جمعیت دنیا و هفت درصد ذخایر معدنی کل
جهان. ارزش ذخایر معدنی کشور ایران بر اساس برآوردهای اولیه ۷۰۰
میلیارد دلار است که با اکتشافات جدید این رقم تا هزار و ۴۰۰ میلیارد دلار
خواهد رسید.

مروری بر کارنامه امیدرود در دولت یازدهم

۱۹

آهن، ۱۳ در مس، ۱۹ در آلومینیوم و ۲ در سنگ‌های تزئینی در جهانی است که با توجه به طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید این رتبه‌ها در آینده‌ای نه چندان دور بهبود خواهد یافت.

برابر با سرشماری اکنون در ایران بیشتر از ۵۳۰۰ معدن فعال وجود دارد که حدود ۱۰ معدن آن در مقیاس جهانی است. ۷۵۰ هزار نفر در این بخش مستقیم و غیر مستقیم مشغول به کار هستند.

■ سهم معدن از تولید ناخالص داخلی

آخرین آمارهای بانک مرکزی از کارنامه اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد با وجود اینکه این بخش از فعالیت‌های اقتصادی کشور دارای پتانسیل‌های بالقوه سرمایه‌گذاری و توسعه بوده و می‌تواند موتور محرک اقتصاد کشور شود، اما سهم ارزش افزوده آن در GDP نزدیک به یک درصد بوده است. این رقم در بخش صنایع معدنی نیز در حدود ۵ درصد بوده و می‌توان گفت که سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص داخلی کشور بالغ بر ۶ درصد است.

محاسبات اولیه و مقدماتی انجام شده از سوی بانک مرکزی نشان می‌دهد که، تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۵ (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰) به ۶۶۹ هزار و ۱۱۱ میلیارد تومان (حدود ۱۷۹ میلیارد دلار) رسیده است که در مقایسه با رقم دوره مشابه سال قبل (۵۹۴ هزار و ۶۷۰ میلیارد تومان یا حدود ۱۶۰ میلیارد دلار)، معادل ۱۲.۵ درصد افزایش یافته است. بنابراین با در نظر گرفتن سهم ۶ درصدی معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص داخلی می‌توان گفت که ارزش تولیدات این بخش در سال ۹۵ حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان معادل ۱۰.۷ میلیارد دلار بوده است.

ارزش افزوده یا مجموع ارزش تولیدات صورت گرفته در بخش معدن طی سال ۹۵ حدود ۵ هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان معادل ۱.۳ میلیارد دلار بوده که نشان دهنده سهم ۷ درصدی این بخش از تولید ناخالص داخلی است. بر اساس اعلام بانک مرکزی، بخش معدن در سال ۹۵، ۲.۱ درصد رشد داشته در حالی‌که این رقم برای سال ۹۴، منفی ۱۰.۵ درصد بوده است.

تنوع در ذخایر ماده معدنی که تاکنون بر اساس بررسی‌های انجام شده ۶۸ ماده معدنی شناسایی شده و این تعداد با اکتشافات جدید ممکن است افزایش یابد.

ایران با داشتن ۳۷ میلیارد تن ذخایر کشف شده قطعی و پنجاه و هفت میلیارد تن ذخایر بالقوه در بین ۱۵ قدرت معدنی جهان قرار می‌گیرد. اکتشافات جدید پتانسیل‌های معدنی کشور را قطعاً افزایش خواهد داد. تنها در سال‌های گذشته با انجام اکتشافات

جدید در سطح ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع از نقاط

مستعد کشور ۳۵۰ میلیون تن ذخایر

سنگ آهن، ۴۵۰ میلیون تن به ذخایر

زغال سنگ و ۴۰ تن به ذخایر طلا

افزوده شده است.

بخش معدن در تولید ناخالص

ملی سهم یک درصدی و صنایع

معدنی سهم پنج درصدی دارد

که با توجه به میانگین سهم

شانزده درصدی این بخش در

کشورهای توسعه یافته نیاز به

سرمایه‌گذاری در صنایع معدنی

کشور کاملاً ملموس است.

ایران از لحاظ داشتن نیروی متخصص،

برخورداری از بازار بزرگ مصرف، داشتن منابع

غنی انرژی و دسترسی به بازارهای منطقه‌ای بزرگ

مزیت‌های عالی دارد که برای هر سرمایه‌گذاری وجود چنین

مزیت‌هایی ارزشمند و جذاب است.

با توجه به کاهش عمر ذخایر معدنی در جهان در مجموع کشور ایران

به عنوان یک کشور دارای ذخایر معدنی وسیع و بلکه به عنوان یک

بازیگر مهم در عرصه معدن و صنایع معدنی دنیا و وضعیت با ثباتی

خواهد داشت.

ایران در حال حاضر رتبه ۱۳ در فولاد، ۹ در سیمان، ۱۰ در سنگ

نقش سازمان‌های توسعه‌ای در اقتصاد ایران

- **رسالت:** سازمان‌های توسعه‌ای همواره برای تحقق اهداف کلان اقتصادی کشور در کمک به مناطق محروم و حضور در طرح‌های پرریسک، فعالیت می‌کنند.
 - **هدف اصلی:** توسعه کشور بر مبنای ایجاد زیرساخت‌ها در مناطق مستعد و حتی دور افتاده (این امر در ذیل سیاست‌های اقتصادی مقاومتی جای می‌گیرد). البته این سازمان‌ها حتی در کشورها پیشرفته همچون ژاپن و ایالات متحده آمریکا نیز وجود دارد و با توجه به فعالیت‌هایی که در امور زیرساختی و پرریسک انجام می‌دهند، مورد حمایت دولت‌ها نیز قرار می‌گیرند.
- افزایش نقش درآمدهای معدنی در کاهش اتکا به درآمدهای نفتی، این روزها به ویژه در جریان اقتصاد مقاومتی - مد نظر مقام معظم رهبری - اهمیت بالایی پیدا کرده است.

سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران با پیشبرد طرح‌های بزرگ ملی همچون ایجاد فولاد هرمزگان، آلومینیوم هرمز آل، ورق خودرو چهارمحال، ورق عریض اکسین، سنگ آهن سنگان، ایجاد مناطق ویژه صنایع انرژی بر و ارایه زیرساخت‌هایی همچون اسکله، نیروگاه و نیز (اخیراً) راه‌اندازی فولادهای استانی و... علاوه بر ایجاد هزاران شغل در کشور، موجب افزایش ظرفیت‌های صنعتی و رشد درآمد ناخالص ملی شده است.

■ وضعیت ایمیدرو و طرح‌ها در پایان دولت دهم و اقدامات دولت یازدهم

ایمیدرو در شروع دولت تدبیر و امید وارث ۴۷ طرح بود. از این ۴۷ طرح، ۱۲ طرح فعال و نیمه فعال و ۳۵ طرح در وضعیت غیر فعال بود. ایمیدرو با چابک‌سازی ساختار خود و بدون تغییر در سرمایه انسانی، فصلی جدید را آغاز کرد. فصلی که ایمیدرو مجدداً به ثبات رسید و تصمیم‌سازی‌های علمی بر اساس توجیهات فنی و اقتصادی از یک سو و منظور کردن اقتصاد مقاومتی از دیگر سو، زمینه توسعه و پیشرفت بخش معدن و صنایع معدنی و ایجاد اشتغال پایدار را فراهم کرد.

ابتدا ۸ طرح فولاد استانی مورد بررسی قرار گرفت. یک طرح کاملاً به بخش خصوصی واگذار شد. با ابتکار عمل یک روش به روش‌های تامین مالی ایمیدرو اضافه شد و ۷ طرح دیگر، به مشارکت گذاشته شد و فعالان اقتصادی بخش خصوصی به عنوان شرکای ایمیدرو اقدام به سرمایه‌گذاری کردند. لذا طرح‌های فولادی از بحران خارج و جانی دوباره یافتند.

از سوی دیگر طرح تولید آلومینا از نقلین سینیت نزدیک به سه دهه در نوبت اجرا بود و هر بار به دلایلی مجدداً متوقف می‌شد، سرانجام در آذر ماه ۱۳۹۳، طراحی پایه طرح با شرکت اتوتک به امضاء رسید. بخش‌های زیربنایی طرح نیز اجرا شده است. پایلوت آذرشهر که برای تولید آزمایشی نقلین سینیت ایجاد شده بود، تغییر کاربری داده و برای تولید بوهمیت، پایه کاتالیست و کاتالیست

یکی از برنامه‌های دولت یازدهم با توجه به کاستی‌های موجود، بهبود نقش معدن در تولید ناخالص ملی بوده است. در شرایط کنونی که کشور با کمبود نقدینگی و... با محدودیت سرمایه‌گذاری مواجه شده است، تقویت سازمان‌های توسعه‌ای همچون ایمیدرو این خلأ را جبران خواهد کرد تا مناطق کمتر توسعه یافته با ایجاد زیرساخت و تعریف پروژه‌های جدید میزبان سرمایه‌های داخلی و خارجی شوند.

مصوبه مجلس ادامه حیات سازمان‌های توسعه‌ای را مهیا می‌کند تا برنامه‌های خود را دنبال کنند. همچنین با تعریف طرح‌های جدیدی که بخشی از سهام آنها به بخش خصوصی تعلق می‌گیرد، می‌توان علاوه بر تقویت بخش خصوصی، رونق را در مناطق کم‌برخوردار به وجود آورده و پس از گذشت زمان ۳ سال، به‌طور کامل شرکت را به بخش خصوصی واگذار کرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی اخیراً با انتشار گزارشی درباره سازمان‌های توسعه‌ای تأکید کرد: «در سال‌های اخیر... واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه نیز جایگاه این سازمان (ایمیدرو) را تضعیف کرده است. با واگذاری‌های انجام شده در سال‌های اخیر به صورت ردیون دولت بخش غالب طرح‌های توسعه‌ای و اکتشافی سازمان متوقف یا حداقل «کند» شدند. اما از سویی دیگر خود سازمان نیز متأثر از قانون برنامه پنجم، امکان استفاده از منابع صندوق توسعه ملی را نداشته و در استفاده از منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های زیرمجموعه خود محدودیت داشته است.»

■ عملکرد ایمیدرو

ایمیدرو در شروع دولت تدبیر و امید وارث ۴۷ طرح بود. از این ۴۷ طرح، ۱۲ طرح فعال و نیمه فعال و ۳۵ طرح در وضعیت غیر فعال بود

ایمیدرو با چابک‌سازی ساختار خود و بدون تغییر در سرمایه انسانی فصلی جدید را آغاز کرد

مورد استفاده قرار گرفت.

همچنین طرح آلومینیوم جنوب از دی ماه ۱۳۹۴ عملیاتی شد. این طرح، بزرگترین کارخانه تولید آلومینیوم کشور خواهد بود. زمین، گاز و سایر زیرساخت‌ها آماده و عملیات اجرایی آن توسط شرکت چینی زده شده است و تا نیمه دوم سال ۹۷، اولین شمش آن به بازار عرضه خواهد شد. قرارداد تکمیل فاز اول کارخانه تولید شمش آلومینیوم جاجرم نیز به ظرفیت ۳۷ هزار تن منعقد شده و مراحل پایانی را طی می‌کند. یکی از طرح‌های بزرگی که در این مدت باز یابی شد، سرب و روی مهدی آباد است. این معدن یکی از بزرگترین معادن روی جهان است که در حالت سکون قرار داشت. پس از انجام فراخوان جدید، شرکت‌هایی از ۷ کشور صاحب‌نام برای سرمایه‌گذاری و فعالیت به مرحله نهایی رسیدند. در نهایت یک کنسرسیوم، موفق به اخذ پروژه شد. بیشتر بخش باریت این معدن از سال ۹۴ راه اندازی و فروش خود را آغاز کرده بود. طرح سرب و روی موجب تولید ۸۰۰ هزار تن کنسانتره روی و ۸۰ هزار تن کنسانتره سرب و نقره خواهد شد که اشتغالی ۱۰۰۰ نفره به همراه خواهد داشت. برخی دیگر از طرح‌هایی که از حالت سکون خارج شدند عبارتند از، الکتروگرافیتی، آنتیموان سفیدابه، نیروگاه هرمز و هرمزان، طلای زرشوران، پتاس خور و بیابانک، پالایشگاه قطران زرد، طرح‌های کنسانتره و گندله‌سازی سنگان، مناطق ویژه صنایع انرژی بر پارسیان و لامرد، فرآوری تیتانیوم کهنوج، تجهیز معادن گل گهر ۴-۵-۶، زغال سنگ خمروود و تولید گرین کک.

تامین مالی معدن و صنایع معدنی در دولت یازدهم

پروژه‌ها شد. همزمان مذاکرات برای تامین مالی طرح‌های استانی فولاد آغاز و در نهایت ارزش آل سی‌های باز شده به ۱۶ میلیارد یورو رسید.

از آنجایی که فرایند توسعه این بخش بطور مستمر توسط ایمیدرو در حال اجراست، برنامه امسال نیز برای راه‌اندازی طرح‌ها و شروع عملیات اجرایی در قسمت‌های بعد اعلام می‌شود.

همزمان با شروع به کار مدیریت جدید ایمیدرو از نیمه سال ۱۳۹۲ در دولت یازدهم، برنامه راه‌اندازی طرح‌ها و تامین مالی برای فعال سازی ۳۴ پروژه در بخش‌های فولاد، آلومینیوم، طلا، مس، زغال سنگ و... آغاز شد. ارزش سرمایه‌گذاری این تعداد طرح به ۲۴ هزار میلیارد تومان می‌رسد که براساس سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی و نیز تاکید بر اقتصاد مقاومتی، ۸۰ درصد از این رقم با مشارکت بخش خصوصی تامین و سبب ایجاد تحرک در

۲۴

هزار میلیارد تومان

ارزش پروژه های
اجرا شده در
دولت یازدهم

■ افتتاح طرح‌ها

ایمیدرو بزرگترین سازمان دولتی توسعه‌ای بخش معدن و صنایع معدنی ایران است. این سازمان طی ۱۵ سال گذشته ظرفیت‌های تولیدی ایران در بخش‌های فولاد، آلومینیوم، مس، زغال سنگ و حتی در سال‌های نخستین، سیمان را توسعه داده است. ایمیدرو در این پانزده سال بیش از ۱۱۰ طرح با رقمی بیش از ۱۳ میلیارد دلار افتتاح و راه‌اندازی کرده است. ایمیدرو در دوره جدید فعالیت‌های خود برنامه‌تأمین مالی را تغییر داد و با مشخص کردن روش‌های جدید تأمین مالی جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی را در رئوس فعالیت‌های خود قرار داد.

طی سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ فاز نخست طلای زرشوران و سیمان سروآسول ونزوئلا افتتاح شد. در همین زمان طرح‌های نیمه‌متوقف و متوقف نیز با اتخاذ روش‌های مختلف مالی مجدداً فعال و به حالت فعال اجرایی بازگشت. طی سال ۱۳۹۳، ۹ طرح از جمله کنسانتره سنگ آهن سنگان (واحد فولاد خراسان)، گندله‌سازی سنگان (واحد توسعه ملی)، زغالشویی سوادکوه و پرعیارسازی سنگ آهن جلال آباد شروع و وارد عملیات اجرایی شد.

لازم به یادآوری است که فعالیت‌های ایمیدرو طی سال ۱۳۹۴ منجر به افتتاح ۶ طرح از جمله قطران زرنده، فاز دوم اسکله منطقه ویژه خلیج فارس و شروع قرارداد استخراج و فروش گل گهر ۵ شده بود. در همان سال با فعالیت‌ها و سرمایه‌گذاری جدید، ۱۵ طرح وارد فاز عملیات اجرایی شد. برخی از این طرح‌ها عبارتند از: فولاد مکران، آلومینیوم جنوب، کنسانتره سنگان (واحد فولاد مبارکه) و تولید عناصر نادر خاکی و فلزات استراتژیک.

از سال گذشته نیز بخشی از ثمرات فعالیت‌های ایمیدرو در دولت یازدهم نمایان شد. برخی از این طرح‌ها عبارتند از: افتتاح آنتیموان سفیدابه در استان سیستان و بلوچستان و واحد آهن اسفنجی چهار محال و بختیاری (نخستین طرح استانی فولاد) و پایلوت تیتانیوم کهنوج واقع در استان کرمان است. همچنین واحد آهن اسفنجی نیریز در استان فارس و فاز اول آلومینیوم جاجرم در خراسان

شمالی مراحل انتهایی اجرا را طی می‌کنند. واحد آهن اسفنجی شادگان در استان خوزستان نیز اواخر تیر ماه ۹۶ به بهره‌برداری رسید.

در ابتدای سال جاری کارخانه‌های زغالشویی سوادکوه و پرعیارسازی جلال آباد زرنده تولید را آغاز کرده‌اند. در مرداد ماه امسال (۹۶) نیز نخستین کارخانه گندله‌سازی شرق کشور (فولاد سنگان خراسان) در مجتمع معدنی سنگان با ظرفیت تولید ۵ میلیون تن افتتاح شد. طرح دوم (اپال پارسین) با همین ظرفیت نیز در آستانه افتتاح قرار دارد.

■ ارزش راه‌اندازی ۲۸ پروژه

ایمیدرو از تاسستان سال ۱۳۹۲ با تشکیل تیم‌های عملیاتی و کارشناسی و حضور کارگاہی مدیران ارشد، برنامه راه‌اندازی طرح‌ها را تدوین و به مدیریت‌ها، شرکت‌ها و واحدهای تابعه ابلاغ کرد. طی ۴ سال گذشته (شهریور ۹۲ تا شهریور ۹۶) ۲۸ طرح وارد مدار تولید شدند. ارزش طرح‌های افتتاح شده تا پایان نیمه نخست سال ۹۶ (پایان دولت یازدهم) به بیش از ۳ میلیارد و ۱۸۰ میلیون دلار رسید. با راه‌اندازی این تعداد پروژه بیش از ۴۶۰۰ شغل مستقیم و ۶۲۰۰ شغل غیر مستقیم ایجاد شد.

این طرح‌ها عبارتند از طلای زرشوران، سیمان ونزوئلا، میله‌گذاری المهدی، پایلوت پترولیوم کک، فاز دوم اسکله منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس، پتاس خور بیابانک، پالایشگاه قطران زرنده، فاز دوم تغلیظ مس سرچشمه، فاز دوم تغلیظ مس سونگون، ۱۳ پروژه انتقال برق و جاده‌سازی معدنی در قالب طرح توسعه زیرساخت مناطق معدنی ایران و راه‌اندازی نخستین کارخانه آهن اسفنجی از طرح‌های استانی فولاد است. همچنین افتتاح کارخانه پیشرفته زغالشویی سوادکوه، نخستین کارخانه تولید آهن اسفنجی به روش ایرانی (PERED)، افتتاح نخستین گندله‌سازی شرق کشور در سنگان از جمله کارخانه‌هایی بودند که در نیمه نخست سال ۹۶ به بهره‌برداری رسیدند.

فعالیت‌های ایمیدرو طی سال ۱۳۹۴ منجر به افتتاح ۶ طرح از جمله قطران زرنده، فاز دوم اسکله منطقه ویژه خلیج فارس و شروع قرارداد استخراج و فروش گل گهر ۵ شده بود

■ اکتشاف و توسعه

اکتشاف، مقدمه معدن کاری و تولید مواد معدنی است؛ مواد معدنی که در کارخانه‌های فرآوری به شمش و انواع محصول تبدیل و در نهایت در اختیار کارخانه‌های تولید محصولات مصرفی قرار می‌گیرد. نقطه شروع و پیش نیاز تمامی این فرایندها، انجام عملیات اکتشاف است. در سال‌های گذشته گزارش‌هایی منتشر شده بود مبنی بر اینکه ارزش ذخایر معدنی ایران با اکتشافاتی که در گذشته انجام شده، به ۷۰۰ میلیارد دلار می‌رسد اما کارشناسان تاکید داشتند که آن رقم با انجام اکتشافات جدید بیش از پیش افزایش خواهد یافت. گزارش‌های رسمی میزان ذخایر معدنی ایران با ۶۸ نوع ماده معدنی را ۵۷۱ میلیارد تن اعلام کرده‌اند که ۳۷ میلیارد تن آن به عنوان ذخیره قطعی شناخته می‌شود. از سوی دیگر ایران از دهه گذشته برنامه چشم‌انداز ۲۰ ساله توسعه را

ایمیدرو توانمندساز بخش معدن و صنایع معدنی ایران

گزارش‌های رسمی میزان ذخایر معدنی ایران با ۶۸ نوع ماده معدنی را ۵۷ میلیارد تن اعلام کرده‌اند که ۳۷ میلیارد تن آن به عنوان ذخیره قطعی شناخته می‌شود

۸۰ سال گذشته است که بیش از ۳۶ پهنه و ۴۰۰ محدوده امید بخش در ۲۰ استان کشور را در برمی‌گیرد.

در این بر نامه فقط ۱۲ هزار کیلومتر مربع اکتشاف در منطقه معدنی سنگان انجام شده است به طوری که پیشتر تصور می‌شد «سنگان» تنها دارای ذخایر و معادن سنگ آهن است اما در اثر اجرای عملیات جدی اکتشاف، به تازگی ذخایر قابل توجهی سرب و روی کشف شده است.

طی ۴ سال گذشته سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش اکتشاف به بیش از ۴۵۴ میلیارد تومان رسید. در این برنامه حدود ۱۰۰ شرکت خصوصی داخلی مشغول اجرای پروژه‌های اکتشافی شدند و بخش‌های مختلف خدماتی، فنی و مهندسی، پیمانکاری و... را بر عهده گرفتند. همچنین افزایش همکاری با شرکت‌های صاحب‌نام خارجی که پس از برجام برای شرکت‌های ایرانی هموار

پیش رو قرار داده و در این برنامه صنایع بزرگ معدنی از جمله فولاد، مس، آلومینیوم، طلا، زغال سنگ، روی و... طرح‌های وسیعی برای افزایش ظرفیت تولید، تعریف و به اجرا گذاشته‌اند.

به طور مثال قرار است تا افاق ۱۴۰۴ ظرفیت تولید فولاد از حدود ۲۸ میلیون تن فعلی به ۵۵ میلیون تن، آلومینیوم از ۴۷۷ هزار تن به ۱،۵ میلیون تن و مس از ۲۲۰ هزار تن به ۴۴۰ هزار تن افزایش یابد. یکی از نیازهای اولیه تحقق این برنامه‌ها، انجام فعالیت‌های اکتشافی برای تامین خوراک تولید مواد معدنی است.

بر همین اساس از سال ۱۳۹۳ طرحی آماده شد که هدف آن شناسایی ذخایر جدید مواد معدنی بود. از همین رو برنامه وسیع اکتشاف در ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع از مساحت کشور آغاز شد. تا پیش از آن سال، تنها ۷ درصد از مساحت ایران تحت انجام فعالیت‌های اکتشافی قرار گرفته بود. برنامه جدید اکتشاف ۲،۵ برابر اکتشافات انجام شده در

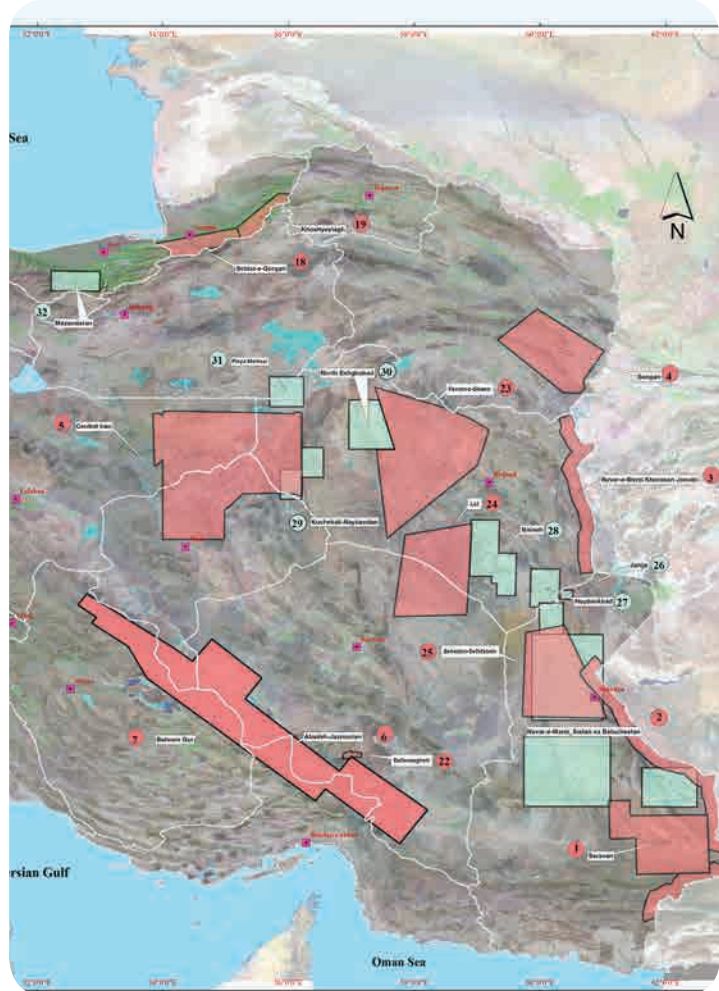
قرار است تا افاق ۱۴۰۴ ظرفیت تولید فولاد از حدود ۲۸ میلیون تن فعلی به ۵۵ میلیون تن، آلومینیوم از ۴۷۷ هزار تن به ۱،۵ میلیون تن و مس از ۲۲۰ هزار تن به ۴۴۰ هزار تن افزایش یابد

بر اساس نتایج اکتشافات ایמידرو در پهنه‌های اکتشافی کشور، فاز شناسایی ۱۰۰ درصد پهنه‌ها به اتمام رسیده و در برخی از این پهنه‌ها، فاز پی جویی و اکتشافات عمومی نیز پیشرفت‌های مناسبی را طی کرده است

”

شده بود، سبب استفاده از فناوری‌های جدید و به روز شد. در این میان عملیات‌های اکتشاف با استفاده از تجهیزات پیشرفته و با دقت بالا، صورت گرفت که در سال‌های گذشته میسر نبود. بر اساس نتایج اکتشافات ایמידرو در پهنه‌های اکتشافی کشور، فاز شناسایی ۱۰۰ درصد پهنه‌ها به اتمام رسیده و در برخی از این پهنه‌ها، فاز پی جویی و اکتشافات عمومی نیز پیشرفت‌های مناسبی را طی کرده است. ۲۲ پهنه اکتشافی در استان‌های گلستان، مرکزی، خراسان جنوبی، کردستان، سیستان و بلوچستان، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، زنجان، آذربایجان شرقی و کرمانشاه واقع هستند که فاز شناسایی آنها پایان یافته است.

اکتشاف پهنه‌های مذکور از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت یا سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌های مربوطه به ایמידرو محول شده است. مساحت کل پهنه‌ها ۲۵۴ هزار و ۷۸۹ کیلومتر مربع و جمع کل محدوده‌های امیدبخش به ۴۴۰ محدوده رسیده است. نتایج مقدماتی تاکنون نشان از کشف ۴۵۰ میلیون تن ذخیره زغال سنگ، ۳۵۰ میلیون تن ذخیره سنگ آهن و ذخیره ۴۰ تنی طلا حاصل شده است. نکته قابل توجه این است که با طرح‌های اکتشافی،

ردیف	نام استان	مساحت پهنه کیلومتر مربع	تعداد محدوده‌های امیدبخش حاصله از فاز شناسایی با پی جویی
۱	گلستان	۴۷۶۸	۳۰
۲	خراسان رضوی	۱۲۰۰۰	۳۹
۳	خراسان جنوبی	۷۱۰۰۰	۳۳
۴	سیستان و بلوچستان	۵۰۵۸۰	۳۸
۵	هرمزگان	۱۵۰۰۰	۱۵
۶	کرمان	۸۵۰۰	۲۰
۷	فارس	۲۵۰۰۰	۲۵
۸	یزد	۲۵۰۰۰	۵۰
۹	اصفهان	۶۰۰۰	۶۸
۱۰	مازندران	۲۴۵۱	۵
۱۱	اردبیل	۱۳۵۱	۵
۱۲	آذربایجان شرقی	۲۹۲۳	۳۰
۱۳	آذربایجان غربی	۳۰۰۰	۱۰
۱۴	کردستان	۴۶۸۹	۲۴
۱۵	کرمانشاه	۳۹۵۳	۱۰
۱۶	ایلام	۱۰۴	۴
۱۷	زنجان	۶۰۰۰	۳۶
۱۸	چهارمحال و بختیاری	۵۰۰	۴
۱۹	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰۱	۱۲
۲۰	بوشهر	۵۰۰	۲

ذخایر جدیدی از عناصر نادر خاکی به دست آمده است. این عناصر از قیمت بسیار بالایی در بازارهای جهانی برخوردارند و در عین حال ارزش افزوده بالایی دارند.

■ اکتشاف و سرمایه گذاری بر پهنه‌های جدید

به منظور کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در حوزه معادن و فعالیت‌های اکتشافی، بیمه نامه‌هایی به ارزش ۴۲۷۷ میلیارد ریال توسط صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی صادر کرده و ریسک سرمایه‌گذاری در این بخش را کاهش داده است.

■ اکتشاف‌های گسترده ۲۵۰ هزار کیلومتر مربعی

با توجه به رسالت توسعه‌ای ایمیدرو در کشور، برنامه‌های اکتشافی گسترده‌ای را به منظور جبران عقب‌ماندگی تاریخی اکتشاف در راستای نیل به اهداف ذیل طراحی و اجرا شده است:

- کشف منابع معدنی متنوع جدید برای توسعه بخش معدن و افزایش سهم آن در تولید ناخالص ملی.
- فراهم ساختن بستر مناسب برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با تهیه مستندات اکتشافی مطابق با استانداردهای جهانی.
- سرمایه‌گذاری اکتشافی در مناطق محروم و دارای پتانسیل معدنی برای هدایت منابع، ایجاد توسعه، اشتغال‌زایی و تامین امنیت در آن مناطق.
- ایجاد اقتصاد چند محصولی و گام برداشتن در مسیر توسعه پایدار و تبدیل معدن به عنوان یکی از محورهای مهم اقتصاد کشور.
- کشف فلزات استراتژیک و تامین خوراک مورد نیاز صنایع کشور.

■ پهنه‌های جدید

در بخش پهنه‌های اکتشافی؛ برنامه جدید اکتشافی سال ۹۳ و از منطقه مستعد معدنی سنگان (شمال شرق) آغاز شد و پس از آن به نوار شرقی و دیگر مناطق ایران تسری یافت. حاصل این فعالیت عظیم در سال ۹۶ به ۳۶ پهنه، شناسایی بیش از ۴۰۰ محدوده معدنی رسیده که جزئیات آن به شرح جدول مقابل است:

■ برنامه راه اندازی و شروع عملیات اجرایی طرح‌ها

در سال ۱۳۹۶

از آنجایی که فرایند توسعه این بخش بطور مستمر توسط ایمیدرو در حال اجراست، راه اندازی بیش از یک میلیارد دلار طرح و شروع عملیات اجرایی بیش از ۲ میلیارد دلار طرح که منجر به اشتغال بیش از ۲۰ هزار نفر بطور مستقیم و غیرمستقیم خواهد شد، از جمله فعالیت‌های اجرایی امسال است. برنامه راه اندازی طرح‌ها شامل کارخانه کک سازی زرنند (مید کو)، روسازی راه معادن مهاباد، راه دسترسی در معادن الیگودرز، راه دسترسی به معادن سیمان زابل، گندله سازی سنگان مبارکه، خط انتقال منطقه پارسیان، خط انتقال برق سنگان و کارخانه‌های آهن اسفنجی فولاد نی ریز و میانه هستند. اگر چه تا پایان سال در مجموع ۴ کارخانه آهن اسفنجی استانی وارد مدار تولید می‌شوند.

■ آغاز ۲ میلیارد دلار پروژه

از سوی دیگر ارزش پروژه‌هایی که کلنگ احداث آن‌ها در سال ۱۳۹۶ زده می‌شود به بیش از ۲ میلیارد دلار می‌رسد. تعداد طرح‌های این بخش به عدد ۲۱ می‌رسد. از طرح‌های شاخصی که طبق برنامه ریزی امسال قرار است شاهد آغاز عملیات اجرایی شوند می‌توان به معادن گل گهر ۴، ۵ و همچنین زغال سنگ زون ۵ پروده شرقی، اپال سنگان به ظرفیت ۲،۴ میلیون تن، کارخانه سولفات پتاسیم خور و بیابانک، شورابه‌های قم اشاره کرد. علاوه بر این طرح بزرگ بندر منطقه ویژه پارسیان نیز طی همین مدت عملیات اجرایی را آغاز می‌کند. این در حالی است که در اواخر تیر ماه پروژه معدن روی مهدی آباد با حضور وزیر صنعت معدن و تجارت عملیات اجرایی را به طور رسمی آغاز کرد.

■ وضعیت راه اندازی طرح‌ها تا سال ۱۳۹۸

این سازمان از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۸ تعداد ۷۳ پروژه تعریف

دولت یازدهم پیگیری شده است. به گونه ای که طی ۴ سال گذشته رشد تولید کنسانتره سنگ آهن ۵۴٪، گندله ۴۲٪، آهن اسفنجی ۳۰٪، فولاد خام ۱۸٪ و کنسانتره مس ۳۱٪ افزایش یافته است.

■ وضعیت صادرات مواد معدنی - ارزش افزوده و صادرات

با توجه به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و لزوم افزایش صادرات بخش‌های مختلف اقتصاد، عملکرد دولت در توسعه صادرات این بخش، به گونه‌ای بوده که صادرات ۶۶ میلیون تنی فولاد در سال گذشته، ۳۰ برابر نسبت به صادرات ابتدای دولت افزایش داشته است. بخش معدن و صنایع معدنی با وجود سهم ۵٪ در GDP بیش از ۱۵٪ صادرات کشور را به خود اختصاص داده است. ارزش صادرات بخش معدن و صنایع معدنی در سال گذشته به بیش از ۷ میلیارد دلار رسید.

کرده که تا سال ۱۳۹۵ تعداد ۳۶ طرح فعال سازی، اجرا یا راه‌اندازی شده‌اند. طی این مدت طرح‌های شاخصی همچون فاز دو اسکله منطقه ویژه خلیج فارس، تکمیل طرح پتاس، احیای مستقیم سفید دشت و شادگان از فولادهای استانی، زغالشویی سوادکوه، میله‌گذاری آندالمهدی، پرعبارسازی سنگ آهن جلال آباد... راه‌اندازی شدند. بدین ترتیب ۳۷ پروژه نیز تا سال ۱۳۹۸ تکمیل خواهد شد. طی سه سال آتی نیز پروژه‌های بزرگی همچون آلومینیوم جنوب، فولاد مکران، نیروگاه آلومینیوم جنوب، فاز دو طلای زرشوران، کنسانتره تیتانیوم، فاز نخست الکتروگرافیتی و کک‌سازی سوادکوه به اتمام می‌رسند.

■ توسعه صنایع معادن مانعی برای خام‌فروشی

توسعه معادن به منظور تامین مواد اولیه مورد نیاز صنایع داخلی و تولید مواد معدنی فرآوری شده و کاهش وابستگی به واردات طی

✓
طی ۴ سال گذشته رشد تولید کنسانتره سنگ آهن ۵۴٪ گندله ۴۲٪، آهن اسفنجی ۳۰٪، فولاد خام ۱۸٪ و کنسانتره مس ۳۱٪ افزایش یافته است

پیشنهاداتی به منظور توانمندسازی ایمیدرو

با هدف افزایش سهم بخش معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی

- امکان استفاده از منابع صندوق توسعه ملی برای سازمان‌های توسعه‌ای.
- تامین منابع مالی پایدار به ایمیدرو به منظور توسعه و توانمندسازی معادن در مناطق کمتر توسعه یافته.
- پذیرش ضمانت فاینانس ایمیدرو توسط دولت در پروژه‌های معدن و صنایع معدنی.
- مستثنی شدن سازمان از قوانین حاکم بر شرکت‌های دولتی و فعالیت در چارچوب قانون تجارت مطابق اساسنامه - در صورت لزوم واگذاری آن در بورس به منظور امکان استفاده از پتانسیل‌های تامین مالی آن.
- اختیارات ساختاری شفاف و کافی جهت دستیابی به مأموریت‌های تعیین شده.
- برگشت منابع واگذاری اصل ۴۴ به ایمیدرو یا تعهد فاینانس دولت معادل مبلغ خصوصی شده.
- افزایش سرمایه صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی با هدف افزایش سطح خدمات پوششی بیمه‌ای از نظر کمی و کیفی.

■ اهداف کلان ایמידرو در ۵ سال آینده:

- رشد اشتغال ۱۲۰ هزار نفر مستقیم و غیر مستقیم.
- رشد سالانه صادرات از ۷,۵ به ۲۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷ به بعد.
- توسعه ۱۰ برابری اکتشاف و افزایش ذخایر معدنی کشور بعنوان نقطه شروع زنجیره‌های جدید ارزش.

■ سند چشم انداز تا افق ۱۴۰۴

- ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل محسوب می شود.
- کشوری توسعه یافته در سال ۱۴۰۴ (ه. ش.).
- جایگاه اول اقتصادی - علمی و فناوری در سطح منطقه.
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری.
- فعال، مسئولیت پذیر، دارای روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران.
- امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

- الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی.
- برخوردار از سلامت، رفاه تامین اجتماعی، فرصت‌های برابر و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.
- دارای تعامل سازنده موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.
- کارآفرینی و اشتغال کامل.

■ معدن و صنایع معدنی در چشم انداز ۲۰ ساله

- تولید ۵۵ میلیون تن فولاد.
- ۴۴۰ هزار تن مس کاتدی.
- ۱/۵ میلیون تن آلومینیوم.
- استخراج ۲۰۰ میلیون تن محصولات معدنی شامل سنگ آهن، زغال سنگ، مس و سرب و روی.
- استخراج ۵ تن طلا.

- افزایش تولید ناخالص داخلی به میزان ۴۰ میلیارد دلار ناشی از اجرای برنامه سازمان.
- بالانس زنجیره ارزش معدن و صنایع معدنی و صادرات فولاد به میزان سالانه ۵ میلیارد دلار از سال ۱۳۹۶.
- ۹۰ پله ارتقا تولید فولاد خام (سهیم ۲٪ تولید جهانی) و ۳ پله در سنگ آهن (۲٪ جهانی)، ۱۲ پله مس (۲,۵٪ جهانی)، ۸ پله آلومینیوم (۱,۸٪ جهانی).
- افزایش تنوع محصولات (مولیدن، منیزیم، تیتاس، عناصر نادر، آنتیموان و...).
- وجود فناوری‌های بومی متناسب نیاز کشور (پرعیار سازی مواد معدنی کم عیار، سیستم‌های موبایل فرآوری و...).

■ استراتژی و اهداف ایמידرو در برنامه ششم توسعه

- رقابت پذیر کردن معادن و صنایع معدنی ایران.
- نیل به توسعه پایدار بخش معدن و صنایع معدنی ایران.
- افزایش سهم ایران در تولید و صادرات محصولات معدنی و فلزات اساسی در جهان.
- توجه به ملاحظات محیط زیستی و حفاظت منابع طبیعی در فعالیتهای معدنی و صنایع وابسته به معدن.
- اهداف کمی ایמידرو در برنامه ششم توسعه.
- دستیابی به ظرفیت تولید ۴۰ میلیون تن فولاد، ۴۰۰ هزار تن مس کاتد، ۷۰۰ هزار تن آلومینیوم.
- کسب رتبه نخست در تولید فولاد در منطقه.
- تداوم و حفظ رتبه نخست تولید مس در منطقه و کسب رتبه پنجم جهانی در تولید این محصول.
- کسب رتبه نخست در تولید سنگ آهن در منطقه.
- بومی سازی صنایع مرتبط با معادن و صنایع معدنی و تقویت و توسعه ارتباط با

۱۲۰

هزارشغل

رشد اشتغال

آغاز عملیات اجرایی
معدن مهدی آباد به عنوان
یکی از بزرگ ترین
معدن روی جهان

تولید شمش
عناصر نادر خاکی
با عنوان میش متال

فخستین های معدنی و صنایع معدنی ایمیدرو و در دولت یازدهم (۱۳۹۵-۱۳۹۲)

DPRO

۲۴♦♦♦♦

آغاز تولید در
کارخانه آهن اسفنجی
سفید دشت
چهارمحال و بختیاری

شروع اجرای طرح
اکتشاف در ۲۵۰
هزار کیلومتر مربع
در ۲۱ استان

آغاز به کار طرح
فرآوری معدن تیتانیوم
با حضور شرکت های
داخلی و خارجی

طرح تولید
عناصر نادر خاکی

فعال سازی طرح
تولید آلومینا
از نفلین سینیت

راه اندازی واحد
نیمه صنعتی
تولید کک نفتی

تولید نیمه صنعتی
شمش آنتیموان

فعال شدن بیش از
۳۰ طرح معدنی
و صنایع معدنی

جذب سرمایه ۲۴ هزار میلیارد تومانی
برای فعال کردن طرح های
معدن و صنایع معدنی

جذب ۱.۶ میلیارد یورو
برای طرح های استانی فولاد

برنامه راه اندازی حداقل ۳ کارخانه
تولید آهن اسفنجی از طرح های
استانی فولاد تا بهار سال آینده

اقدامات اساسی امیدرو در دولت یازدهم

۳۴

فعال شدن
بیش از ۳۴ طرح

اکتشاف ۲۵۰ هزار کیلومتر مربع
در ۲۲ استان کشور؛ ۲.۵ برابر ۸۰ سال گذشته

۲۵۰

جذب ۲۴ هزار میلیارد تومان
سرمایه داخلی

۱

تولید نخستین شمش
فلز لستر اتریک آنتیموان

۳

راه اندازی آهن اسفنجی
۵ طرح استانی تا پایان سال ۹۶

۱ رشد اشتغال ۱۲۰ هزار نفر مستقیم و غیر مستقیم

۲ رشد سالانه صادرات از ۷,۵ به ۲۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷ به بعد

۳ توسعه ۱۰ برابری اکتشاف و افزایش ذخایر معدنی کشور بعنوان نقطه شروع زنجیره های جدید ارزش

اهداف کلان ایمیدرو در ۵ سال آینده

۴ افزایش تولید ناخالص داخلی به میزان ۴۰ میلیارد دلار ناشی از اجرای برنامه سازمان

۵ بالانس زنجیره ارزش معدن و صنایع معدنی و صادرات فولاد به میزان سالانه ۵ میلیارد دلار از سال ۱۳۹۶

۶ ۹ پله ارتقا تولید فولاد خام (سهم ۲٪ تولید جهانی) و ۳ پله در سنگ آهن (۲٪ جهانی) و ۱۲ پله مس (۲,۵٪ جهانی)، ۸ پله آلومینیوم (۱,۸٪ جهانی)

IMDRO

افزایش تنوع محصولات
(مولبیدن، منیزیم، پتاس، عناصر نادر، آنتیموان و...)

۷

وجود فناوری های بومی متناسب نیاز کشور
(بر عیار سازی مواد معدنی کم عیار سیستم های موبایل فرآوری و...)

۸

زنجیره معدن تا صنعت در اقتصادهای صنعتی سهام از کل در سال ۲۰۱۱:

چشم انداز کلی بخش صنعت و معدن در سند چشم انداز ۲۰ ساله

کسب جایگاه نخست منطقه‌ای اقتصادی و صنعتی
با ویژگی‌های زیر

۱ توسعه یافته بر پایه فناوری پیشرفته و نوآور و بالنده،
آینده نگر و خودکفادر تامین کالاهای راهبردی

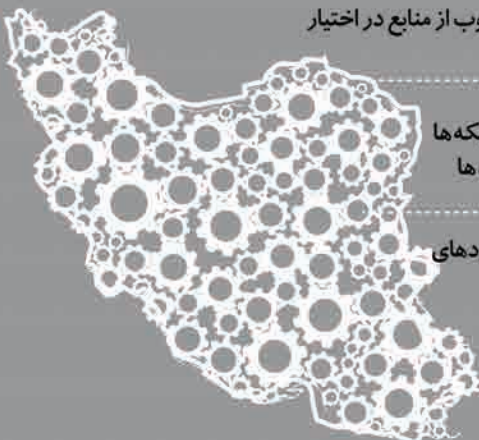
۲ صادرات گرا و تامین کننده بخش قابل توجهی از نیاز ارزی کشور

۳ متوازن شدن مناطق مختلف کشور بر پایه قابلیت‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای

۴ بهره‌ور در حد مطلوب از منابع در اختیار

۵ هم‌افزادر قالب شبکه‌ها
خوشه‌ها و زنجیره‌ها

۶ منطبق با استانداردهای
بازار منطقه‌ای
و بین‌المللی

نکاتی درباره اهداف کمی در سال ۱۴۰۴ هـ.ش:

تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در افاق ۲۰ ساله
ظرفیت تولید فولاد خام طی ۱۲ سال آینده بر اساس طرح جامع فولاد و
سند استراتژی توسعه صنعتی به ۵۵ میلیون تن می‌رسد.
هدف‌های سازمان به عنوان تک‌سازمان توسعه‌ای و حامی و تسهیل
کننده توسعه بخش تا سال ۱۴۰۴ محقق خواهد شد. در افاق سال ۱۴۰۴
سرانه تولید فولاد در کارخانه‌ها به ۹۵۱ تن خواهد رسید. علاوه بر آن
برای ظرفیت تولید هر تن فولاد ۷۰۰ دلار سرمایه‌گذاری خواهد شد.

اهداف کمی بخش معدن و صنایع معدنی
در چشم‌انداز ۲۰ ساله

در سال

۱۴۰۴

محقق خواهد شد:

برنامه تولید ۵ تن شمش طلا
با توجه به پتانسیل های معدنی طلای
زرشوران و همچنین راه اندازی
کارخانه طلای زرشوران با ظرفیت ۳
تن در سال، برنامه فاز توسعه این
معدن نیز به تازگی مناقصه رفته و با
اجرائی شدن این طرح، ظرفیت تولید
طلای ایران از ۵ تن در سال نیز عبور
می کند.

در سال
۱۴۰۴
محقق خواهد شد:

در اقی ۲۰ ساله در نظر گرفته شده است؛

دستیابی به ظرفیت تولید ۴۴۰ هزار تن در مس
ظرفیت تولید مس کاتدی در اقی چشم انداز ۲۰ ساله به ۴۴۰ هزار تن در مس
خواهد رسید. در این اقی، میزان سرمایه گذاری برای ظرفیت هر تن مس در
زنجیره کامل به ۵ هزار دلاری رسد. زنجیره کامل مس شامل تولید کنسانتره، آند
و مس کاتدی است. این میزان سرمایه تولید به روش پیرومتالورژی را نیز در بر می
گیرد

تولید ۵۵ | میلیون تن فولاد ۴۴۰ | هزار تن مس ۱/۵ | میلیون تن آلومینیوم ۳۰۰ | هزار تن روی ۵ | تن طلا

برنامه تولید ۱,۵ میلیون تن شمش آلومینیوم
ظرفیت تولید شمش آلومینیوم در چشم انداز ۲۰ ساله به ۱,۵ میلیون تن افزایش می یابد. برای دستیابی
به این هدف، سرمایه گذاری ۳ تا ۴ هزار دلاری برای هر تن آلومینیوم صورت می گیرد. این رقم نیز
شامل زنجیره کامل تولید (استخراج بوکسیت، تولید آلومینا و تولید شمش آلومینیوم) است.